

ਸੈਨਤਾਂ

Remove Watermark Now

ਸੰਗਾਰ ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰੂਸ ਫਰਾਂਸ ਆਦਿ ਦੀਆਂ
ਸਤ ਰੰਗੀਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ

1113 *ਸਿੰਠਾ*

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਸ਼ਾਦ'

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿੱਤ ਭਵਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਸੂਚੀ

੧. ਸੈਨਤਾਂ	੧੩
੨. ਅਮਰ ਐਲੀਟਾ	੩੦
੩. ਹੁਸੀਨ ਰਾਹੀ	੩੮
੪. ਗੁਨਾਹ	੫੪
੫. ਲਾਲ ਬੁਲੀਆਂ	੬੭
੬. ਔਰਤ ਦਾ ਦਿਲ	੭੬
੭. ਸਵਾਰੀ	੧੨੦-੧੩੦

ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਨਵੀਨ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪੱਛਮ ਦੀ ਸੁਗਾਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਬਾਬਤ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣਾ ਹੈ। ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਦਵਾਰਾ ਪੱਛਮੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਬੜਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਏਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਓਥੇ ਵੀ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚੂ ਤਾਕਤਾਂ ਸਨ, ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹਨ। ਜੇਮਜ਼ ਜੋਇਸ ਉੱਤੇ ਮਨਾਹੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਲਾਰੰਸ ਉੱਤੇ ਮਨਾਹੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਨਾਹੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਮਨਾਹੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਫੇਰ ਹੱਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਅੱਗੇ ਬੰਨ੍ਹ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫੇਰ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਂਦਿਆਂ ਪੈਂਦਿਆਂ "ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ" ਵੱਲ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਯਾਂ ਦੂਸਰੀਆਂ, ਚੰਗੀਆਂ ਚੋਣ ਯਾਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇਕ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਅਟਕਾਣਾ ਇੱਕ ਕਤਲ ਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਵਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਗੱਭਰੂ ਨੂੰ ਵਿਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਰਾ ਵਿਤ ਵਿੱਚ ਰਹੇ, ਭੈਣ ਵਿਤ ਵਿਚ ਰਹੇ, ਬਪਾਰੀ ਵੀ ਵਿਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਨਾਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਵਿਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ, ਨੀਤੀਵਾਨ, ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਸਭ ਵਿਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ। ਪਰ ਇਹ ਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਨਾ-ਇਨਸਾਫੀ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਕੋਮਲ ਹੁਨਰ ਦੇ ਕਰਤੋ ਨੂੰ ਵਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ; ਕਹਾਣੀ ਜੋ ਕਿ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੁਨਰ ਹੈ। ਜੇ ਹੁਨਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਯਾਂ ਜੇ ਹੁਨਰ ਇੱਕ ਉਹ ਵਸਤ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਬੁਧੀਵਾਨ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੂਖਮ ਸੁੰਦਰ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸੀਵਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਮੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰੇਰੇ ਤਾਂ ਇੱਕ

ਕਹਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਨਾਸਬ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤਰੀਕਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਇਹ ਗੌਰਮੈਂਟ ਦਾ ਤੇ ਪਬਲਿਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਾਂ ਨਾ ਪਾਣ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਜੋਰੇ ਹੋਣ ਚਾਹੇ ਨਾ ਹੋਣ। ਤੇ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਸਮਝ ਨਾ ਸੱਕਣ—ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਕਸਰ ਬੁੜ ਨਜ਼ਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪਬਲਿਕ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰਥ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਨਿੱਕੇ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰੇ, ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਬੇ-ਸੰਕੋਚ ਹੋ ਕੇ, ਬਰੀਰ ਕਿਸੇ ਡਰ ਤੋਂ ਦੇ ਤੇ ਬਰੀਰ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਲੱਜਿਆ ਦੇ।

ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਏਥੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਨਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਏਸ ਪਾਸਿਓਂ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਤਿਕਰਮ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ “ਸੈਨਤਾਂ” ਨਿਰੀਆਂ ਸੈਨਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇ। (ਸੈਨਤਾਂ ਅਕਸਰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਜੋ ਥੋੜੇ, ਇੱਕੋ ਦੁੱਕੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸੱਕਦੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਸੈਨਤਾਂ ਜੰਗਲੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਤੁਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।) ਤਦ ਕੋਈ ਟਾਵਾਂ ਟਾਵਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਭੀੜਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਰਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਫ਼ਤਵਿਆਂ ਰੂਪੀ ਇੱਟਾਂ ਵੱਟਿਆਂ ਦੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬੁਢਾੜ ਕਰਨ, ਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਵੱਟੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਮੁਖਬੰਧ ਲੇਖਕ ਦੀ ਹੋਸ਼ੀ ਅਤ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਣ। ਪਰ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਲੋਕ ਰਾਏ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਟੈਂਪਰੇਚਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੱਠੇ ਮੱਠੇ ਚਿਰੋਕੇ ਬੁਖਾਰ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਤੇ ਸਾਰਾ ਖੇਟ, ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਿਕਲ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇ, ਤੇ ਫੇਰ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਲਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰੋਗਤਾ ਭਰਿਆ ਚੌਗਿਰਦਾ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਪਰ ਏਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਨੀਂਦਰ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਇੱਟਾਂ ਵੱਟੇ ਸੁੱਟਣ, ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੱਟੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਸੁੱਟਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਸੁਭ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ “ਸੈਨਤਾਂ” ਦਾ ਖਰੜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ “ਇਹੋ ਜਿਹੀ” ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਹਟਕਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਭ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ‘ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ’ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਸੁਹਣੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਸ ਦੀ ਕਿਉਂ ਏਨੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬਦਨਾਮੀ ਸਹੇੜਨੀ ਵੀ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਓਸੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਜੋ ਅੱਜ ਕਲ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਅਪਣਾ ਦਮ ਘੁੱਟਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕਲ ਦੇ ਕੁੱਢਵੇਂ ਜਿਹੇ ਵਾ-ਮੰਡਲ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਲਮ ਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਨਾ ਜਾਂ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਣੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੇ-ਅਣਖੇ ਤੇ ਬੋਲੀ ਚੁੱਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਅਖੇ: “ਜਮ ਜਮ ਲੜੋ ਮਰੋ, ਪਰ ਲੜੋ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਕੇ ਮਰੋ ਮੂਰਖਾਂ ਦੀ ਮੋਤ।” ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਏ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਤੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰਨ ਲਈ। ਜੇ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਏਥੋਂ ਦੇ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚੂ, ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ।

ਏਥੇ ਬੇ-ਸ਼ੱਕ ਇਕ ਟੱਕਰ ਹੈ, ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਉਂਗਲਾਂ ਤੇ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਜੋਗੇ ਮੌਲਿਕ ਯਾਂ ਅਨੁਵਾਦਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਟੱਕਰ ਅਜੇ ਬੜੀ ਨਰਮ ਹੈ। “ਸੈਨਤਾਂ” ਯਾਂ “ਪਾਸ਼ਾ” ਬੜੀਆਂ ਨਰਮ ਬਣਾਂ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਯੋਰਪ ਅਮਰੀਕਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਬੰਗਾਲੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਆਦਿਕ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਬੜੀਆਂ “ਸਖਤ”

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.